

погано заклеєно; 103 листи неправильно штамповано; 63 листи штамповано як національні, які такими не виявилися тощо [2, арк. 268–268 зв.].

Отже, основні завдання перлюстрації ґрунтувалися на здійсненні контролю за поштовою кореспонденцією, що призводило до виявлення широкого спектру настроїв як серед військовослужбовців, так і цивільного населення з членами їх сімей та родин. Проводячи перлюстрацію, контролери пунктів воєнної цензури звертали увагу на негативні висловлювання щодо тогочасних проблем як побутового, так і не побутового характеру.

Листи, у яких контролери виявляли інформацію негативного змісту або ворожу до радянського ладу, не допускалася до адресанта, а скеровувалася до місцевих органів НКВС, НКВД, прокуратури. Загалом, пункти воєнної цензури, що діяли на території УРСР упродовж 1945–1946 рр., виконували завдання, поставлені перед ними радянською ідеологічною системою.

Література

1. Север А. «Смерть шпионам!» Военная контрразведка СМЕРШ в годы Великой Отечественной войны. URL: <http://www.e-reading.ws/book.php?book=1015435> (дата звернення: 01.02.2020).
2. Галузевий державний архів СБУ (далі – ГДА СБУ). Ф. 16. Оп. 7. Спр. 4. Т. 001. 228 арк.
3. ГДА СБУ. Ф. 16. Оп. 7. Спр. 4. Т. 002. 301 арк.
4. ГДА СБУ. Ф. 16. Оп. 7. Спр. 4. Т. 005. 279 арк.
5. Новоселова Е. Битва в письмах. О чем писали русские и немецкие солдаты // Росийская газета-неделя. № 6002(26). URL: <http://www.rg.ru/2013/01/31/stalingrad.html> (дата звернення: 01.02.2020).

УДК 94 (477)

«ПЕКЛО НА ЗЕМЛІ» - ВІННИЦЬКА ТРАГЕДІЯ 1937-1938 РР.

Наталія Іщук,

викладач кафедри українознавства

Львівського національного медичного університету

У повідомленні висвітлено масштаби та злочини тоталітарного режиму щодо населення України. Зокрема Вінницької трагедії 1937 – 1938 рр.

Ключові слова: *тоталітаризм, політичні репресії, Вінницька трагедія 1937-1938 рр.*

The report covers the scale and crimes of the totalitarian regime against the population of Ukraine. In particular, the Vinnytsia tragedy of 1937-1938.

Keywords: *totalitarianism, political repressions, Vinnytsia tragedy of 1937-1938.*

У третю неділю травня в Україні вшановують пам'ять жертв політичних репресій. Все менше стає живих свідків, які бачили як десятки тисяч людей стали жертвами вбивчої акції комуністичного режиму в окупованій Вінниці.

«Вінницька трагедія» - масові репресивні акції УНКВС, під час яких було репресовано більше 20000 громадян як «ворогів народу», 13475 розстріляно, а за деякими даними - 16806. По вулиці Театральній, тоді Дзержинського, в подвір'ї будинку НКВС людей розстрілювали перед гаражем, де мили машини, щоб можна було змивати сліди крові. Потім тіла жертв після розстрілів відвозили до «спецоб'єктів» НКВС - масових могил, які завчасно підготували на православному кладовищі (зараз Хмельницьке шосе), на території Фруктового саду (зараз це Підлісне кладовище) та в Центральному парку імені Горького.

Навесні 1943 року місцеві жителі за участю міжнародної комісії експертів випросили окупаційну владу розпочати розкопки 95 могил, в яких було виявлено 9439 трупів, з яких жінок - 196. 284 - така найбільша кількість трупів складала в одній могилі. Завдяки особистим речам та документам ексгумованих вдалося ідентифікувати імена 679 жертв злочинів НКВС. Вбивали людей пострілом у потилицю, декого добивали в голову сильним ударом, були й такі, що поховані живцем.

Лише наприкінці 80-х років ХХ століття зібрали свідчення очевидців і почали пошукову роботу. Українська діаспора США пам'ять про трагедію зберігла. В емігрантській пресі вийшли численні публікації. Хоча в Україні вперше про масові вбивства 1937-1938 рр. у Вінниці з'явилися 1988 року.

Про народовбивство, яке фактично було розкрито фашистами у 1943 році в окупованій Вінниці, знають не всі. Тодішнє провінційне місто стало символом мільйонів замучених українців. Після голодомору цю акцію комуністичного режиму у Вінниці назвали «пеклом на землі». Про це забувати не можна, адже без минулого немає майбутнього.

Література

1. postivka. blogspot.com.
2. history.org.ua
3. <https://m.dt.ua>
4. esu.com.ua

УДК 78.071

РЕПРЕСІЇ ПРОТИ ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ НА ПРИКАРПАТТІ

Ганна Карась

*доктор мистецтвознавства, професор,
професор кафедри методики музичного виховання та диригування
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*

Стаття присвячена огляду життєтворчості діячів музичної культури Прикарпаття, які були безпідставно репресовані сталінським режимом у тоталітарній державі СРСР. Привернено увагу до композиторів Василя Верховинця, Бориса Кудрика, диригентів Іванни Лапук, Дмитра Котка, Анни-Зеновії Герасимович-Когут. Їх помертвна реабілітація довела безпідставність обвинувачень проти них.

Ключові слова: репресії, діячі, музична культура Прикарпаття.

The article is devoted to a review of the life of the musical culture of Prykarpattia, who were unjustifiably repressed by the Stalinist regime in the totalitarian state of the USSR. Attention was drawn to the composers Vasyl Verkhovynets, Borys Kudryk, conductors Ivanna Lapuk, Dmytro Kotko, Anna-Zenovia Gerasimovych-Kohut. Their posthumous rehabilitation proved the allegations against them to be unfounded.

Keywords: repressions, figures, musical culture of Prykarpattia.

Проблематика злочинного масштабного погрому української музичної культури в тоталітарну добу ХХ століття ще не повністю розкрита, незважаючи на доступність багатьох архівів та їх фондів з часу проголошення Незалежності України. Тому актуальним бачиться привернення уваги до творчих особистостей Прикарпаття, які зазнали незаслужених репресій. Зупинимось на найбільш